

**SLOVENSKÉ MÚZEUM COHRANY PRÍRODY A JASKYNIARSTVA
LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ**

PROTIKORUPČNÝ PROGRAM

LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

02.01.2020

1. Úvod

Protikorupčný program Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva (ďalej „SMOPaJ“ bol vypracovaný v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 585/2018 z 12. decembra 2018, ktorým bola schválená *Protikorupčná politika SR na roky 2019 – 2023*.

Tento protikorupčný program bol vypracovaný v súlade so schválenou Protikorupčnou politikou SR a v súlade s protikorupčným programom Ministerstva životného prostredia SR a na základe Metodického odporúčania k riadeniu korupčných rizík Úradu vlády Slovenskej republiky.

Adresátmi tohto protikorupčného programu sú zamestnanci SMOPaJ a aj spolupracujúce organizácie.

Jeho účelom je poskytnúť im súbor konkrétnych krokov na predchádzanie korupcií, najmä prostredníctvom riadenia korupčných rizík a zmenšovania priestoru na ich vznik a existenciu.

2. Vymedzenie pojmov

Na účely realizácie protikorupčného programu sa používajú pojmy:

Integrita znamená vlastnosť osoby, ktorá sa dôsledne prejavuje v čestnom, poctivom, nestrannom a dôveryhodnom konaní v súlade so všeobecne uznávanými hodnotami, etickými zásadami, normami a pravidlami. Miera integrity jednotlivca, orgánu verejnej moci i celého systému inštitúcií sa hodnotí podľa vonkajších prejavov a konania v súlade s deklarovanými hodnotami a zásadami. V tomto zmysle je medzi integritou a tendenciou ku korupcii nepriamoúmerný vzťah. Treba zdôrazniť, že pojem „integrita“ nie je totožný s pojmom „bezúhonnosť“, ktorá sa podľa príslušných právnych predpisov SR preukazuje výpisom/odpisom z registra trestov.

Korupcia vymedzene pojmu korupcia ako zneužitie moci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo prospech iných osôb sa opiera o Dohovor OSN proti korupcii. Podobne aj Európska komisia (EK) v súvislosti s Európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi (EŠIF) používa všeobecné vymedzenie pojmu korupcia, ktorú chápe ako „*zneužitie (verejného) postavenia na osobný prospech*.“ Zdôrazňuje, že korupčnými platbami či transakciami sa napomáha mnohým ďalším druhom podvodov, ako sú napríklad falošné fakturácie, fiktívne výdavky alebo naplnenie zmluvných špecifikácií.

Aj keď v čase vypracovania tohto dokumentu samotný pojem korupcia nie je ako termín v slovenských právnych predpisoch osobitne vymedzený, v Trestnom zákone (TZ) sa v §328 až § 336b uvádzajú druhy konania súvisiaceho s korupciou či úplatkárstvom. **Termín korupcia má preto v tomto dokumente generický význam**, ktorý zahŕňa nielen všetky uvedené druhy konania, ale aj akékoľvek konanie poškodzujúce verejný záujem. Zahŕňa takisto zneužívanie moci, právomoci, vplyvu či postavenia, navádzanie na takéto zneužitie, klientelizmus, rodinkárstvo, protekcionárstvo, vydieranie, konflikt záujmov, nezákonný lobing, poskytovanie a prijímanie nenáležitých výhod bez poskytovania protislužby a spreneveru verejných zdrojov. Zneužitie právomoci verejného činiteľa v zmysle §326 trestného zákona je vo svojej podstate tiež korupciou, rovnako ako trestné činy pri verejnom

obstarávaní a verejnej dražbe a machinácie v súvislosti s konkurzným a vyrovnávacím konaním.

V norme ISO 37 001 má pojem korupcia generický charakter a vymedzuje sa ako „ponúkanie, sľubovanie, dávanie, prijímanie alebo požadovanie neoprávnenej výhody akejkoľvek hodnoty (ktorá by mohla byť finančná alebo nefinančná), priamo alebo nepriamo a bez ohľadu na miesto (miesta), v rozpore s platnými právnymi predpismi, ako aj úplatok alebo odmena pre osobu, ktorá koná alebo sa zdráha konať v súvislosti s výkonom plnenia povinností tejto osoby“.

Korupčné riziko v užšom zmysle sa pod týmto pojmom rozumie existencia príležitosti, pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie a nákladov spojených s touto korupciou. Zahŕňa aj príčiny alebo podmienky, ktoré uľahčujú vznik situácie priaznivej pre podplácanie, korupciu, korupčné správanie alebo konanie.

Odvetné opatrenie znamená ktorúkoľvek z týchto činností uskutočňovaných proti oznamovateľovi za to, že oznámil podozrenie z korupčného alebo iného protispoločenského konania či neetického správania: disciplinárny postih, vyhrážanie, diskriminácia, šikanovanie, verejné alebo neverejné ponižovanie, stalking (prenasledovanie) bossing, mobbing, nátlak, vydieranie, neprimerané zvýšenie pracovnej záťaže.

Partner vecného vzťahu (obchodný partner) externá strana, s ktorou organizácia má vecný vzťah alebo plánuje zriadiť nejakú formu vecného vzťahu.

Protikorupčná prevencia („predchádzanie korupciám“, prevencia korupcie“) pod týmto pojmom sa rozumejú systematické postupy na a) odhaľovanie a odstraňovanie príčin, príležitostí a podmienok priaznivých pre vznik a existenciu korupcie; b) znižovanie a odstraňovanie korupčných rizík; c) zníženie pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie; d) odrádzanie osôb od páchania trestných činov korupcie; e) posilňovanie kultúry etiky, integrity a protikorupčného povedomia.

Systém protikorupčného manažerstva znamená súbor vzájomne prepojených alebo vzájomne sa ovplyvňujúcich prvkov organizácie na vytvorenie protikorupčných politík, cieľov a procesov na dosahovanie protikorupčných cieľov.

Verejná integrita sa chápe ako dôsledný súlad konania so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami s cieľom podporovať a uprednostňovať verejný záujem pred súkromnými záujmami vo verejnom sektore. V kontexte činnosti orgánov verejnej moci sa zároveň chápe ako čestnosť, poctivosť, nezaujatosť, nestrannosť, rešpektovanie dôstojnosti, slušnosť, korektnosť, transparentnosť a dôveryhodnosť pri vykonávaní úradných povinností a zverených právomocí. Je nesporné, že medzi verou integritou a korupciou je nepriamoúmerný vzťah.

Verejný záujem sa chápe ako záujem trvalo a udržateľne zlepšovať v súlade so zásadami právneho štátu a všeobecne uznávanými zásadami etiky a morálky kvalitu života, životných podmienok a blahobytu všetkých občanov alebo väčšine občanov. Verejný záujem ako predmet sústredeného úsilia sa však nechápe ako svojvôľa na úkor ostatných osôb, ale ako

oprávnený nárok, pri ktorom sa nezhorší situácia ostatných osôb, a dodržia sa jasné a určité kritériá demokracie a právneho štátu.

Zvyšovanie povedomia o korupcii sa chápe ako interaktívny komunikačný proces zlepšovania schopnosti vnímať a pochopiť súvislosti korupcie, jej prejavy, spôsoby a následky, ako aj rozvíjania spôsobilosti, zručnosti, motivácie a postojov potrebných na aktiváciu protikorupčného správania.

3. Východiská protikorupčného programu

Zohľadňujú základné faktory uvedené v Protikorupčnej politike SR (*Základné faktory s vplyvom na realizáciu protikorupčnej politiky*), ktoré môžu pomôcť alebo ohroziť úspešnosť jeho realizácie. Tieto faktory zodpovedajú identifikácii podľa analýzy SWOT. Protikorupčná politika SR a systém protikorupčného manažérstva pomáhajú organizácii vyhnúť sa alebo zmierňovať náklady, riziká a poškodenie vyplývajúce z účasti na korupcii, pomáhajú podporovať dôveru v obchodných vzťahoch a zlepšovať jej povest'

Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné vytvárať vhodné podmienky inštitucionálne, právne a spoločenské podmienky, v ktorých sa odmietajú akékoľvek prejavy korupčného správania a korupčné konanie sa účinne postihuje.

Korupcia a jej páchatelia a sprostredkovatelia, ak o aj všetci, ktorí sa podieľajú na vytváraní priestoru a príležitostí na korupciu, poškodzujú verejný záujem, musí byť zabezpečená ochrana verejného záujmu.

Akékoľvek znižovanie transparentnosti rozhodovacích procesov orgánov verejnej moci je neprijateľné. Týka sa to nielen oblastí, v ktorých sa rozhoduje o použití či prideľovaní prostriedkov z verejných zdrojov, ako aj procesov schvaľovania, povoľovania, udeľovania licencií, akreditácií, pokút a sankcií. V tejto súvislosti je takisto potrebné odstrániť z rozhodovacích procesov všetky diskrečné prvky, ktoré by mohli vytvárať priestor pre korupčné správanie. Pri rozhodovaní na základe vlastnej úvahy nesmie byť spochybnená integrita ani dôveryhodnosť orgánu, v mene ktorého sa rozhodnutie vydáva. Rovnako je potrebné dôrazne uplatňovať vyvoditeľnú zodpovednosť za vytváranie priestoru, príležitostí a podmienok na korupciu, ako aj pre vznik a existenciu korupčných schém a sietí.

4. Identifikácie rizikových oblastí z hľadiska korupcie v Slovenskom múzeu ochrany prírody a jaskyniarstva a ciele a opatrenia:

Prístup k informáciám – predpoklad transparentnosti prijímania rozhodnutí.

1. Verejné obstarávanie a zverejňovanie informácií

- Informácie a dokumenty o verejnom obstarávaní v zmysle zákona č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zverejňovať v profile verejného obstarávateľa,
Zodpovedný pracovník: pracovník pre verejné obstarávanie
Termín: trvalý

oprávnený nárok, pri ktorom sa nezhorší situácia ostatných osôb, a dodržia sa jasné a určité kritériá demokracie a právneho štátu.

Zvyšovanie povedomia o korupcii sa chápe ako interaktívny komunikačný proces zlepšovania schopnosti vnímať a pochopiť súvislosti korupcie, jej prejavy, spôsoby a následky, ako aj rozvíjania spôsobilosti, zručnosti, motivácie a postojov potrebných na aktiváciu protikorupčného správania.

3. Východiská protikorupčného programu

Zohľadňujú základné faktory uvedené v Protikorupčnej politike SR (*Základné faktory s vplyvom na realizáciu protikorupčnej politiky*), ktoré môžu pomôcť alebo ohroziť úspešnosť jeho realizácie. Tieto faktory zodpovedajú identifikácii podľa analýzy SWOT. Protikorupčná politika SR a systém protikorupčného manažérstva pomáhajú organizácii vyhnúť sa alebo zmierňovať náklady, riziká a poškodenie vyplývajúce z účasti na korupcii, pomáhajú podporovať dôveru v obchodných vzťahoch a zlepšovať jej povesť.

Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné vytvárať vhodné podmienky inštitucionálne, právne a spoločenské podmienky, v ktorých sa odmietajú akékoľvek prejavy korupčného správania a korupčné konanie sa účinne postihuje.

Korupcia a jej páchatelia a sprostredkovatelia, ak o aj všetci, ktorí sa podieľajú na vytváraní priestoru a príležitostí na korupciu, poškodzujú verejný záujem, musí byť zabezpečená ochrana verejného záujmu.

Akékoľvek znižovanie transparentnosti rozhodovacích procesov orgánov verejnej moci je neprijateľné. Týka sa to nielen oblastí, v ktorých sa rozhoduje o použití či pridelovaní prostriedkov z verejných zdrojov, ako aj procesov schvaľovania, povoľovania, udeľovania licencií, akreditácií, pokút a sankcií. V tejto súvislosti je takisto potrebné odstrániť z rozhodovacích procesov všetky diskrečné prvky, ktoré by mohli vytvárať priestor pre korupčné správanie. Pri rozhodovaní na základe vlastnej úvahy nesmie byť spochybnená integrita ani dôveryhodnosť orgánu, v mene ktorého sa rozhodnutie vydáva. Rovnako je potrebné dôrazne uplatňovať vyvoditeľnú zodpovednosť za vytváranie priestoru, príležitostí a podmienok na korupciu, ako aj pre vznik a existenciu korupčných schém a sietí.

4. Identifikácie rizikových oblastí z hľadiska korupcie v Slovenskom múzeu ochrany prírody a jaskyniarstva a ciele a opatrenia:

Prístup k informáciám – predpoklad transparentnosti prijímania rozhodnutí.

1. Verejné obstarávanie a zverejňovanie informácií

- Informácie a dokumenty o verejnom obstarávaní v zmysle zákona č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zverejňovať v profile verejného obstarávateľa,
Zodpovedný pracovník: pracovník pre verejné obstarávanie
Termín: trvalý

- Výsledky hospodárenia zverejňovať na webovej stránke SMOPaJ za príslušný kalendárny rok,
Zodpovedný pracovník: vedúca ekonomického oddelenia
Termín: trvalý
- Dodržiavanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti vynaložených finančných prostriedkov, pri hospodárení s verejnými finančnými prostriedkami postupovať v zmysle platnej legislatívy a platných interných smerníc (smernice pre vedenie účtovníctva, obeh účtovných dokladov, finančnú kontrolu, verejného obstarávania),
Zodpovedný pracovník: vedúca ekonomického oddelenia, vedúci zamestnanci
Termín: trvalý
- V zmysle Zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám zabezpečenie zverejňovania všetkých zmlúv v rámci platnej legislatívy v Centrálnom registri zmlúv a zverejňovanie objednávok a faktúr na webovom sídle organizácie.
Zodpovedný pracovník: pracovník kontroly, Oddelenie pre styk s verejnosťou
Termín: trvalý

Informácie znamenajú moc, s nedostatkom informácií o činnosti verejných inštitúcií, je ťažké brať ich na zodpovednosť. Otvára sa priestor pre zlý manažment verejných prostriedkov, zanedbávanie zákonných povinností či korupciu.

2. Právne povedomie zamestnancov SMOPaJ

- Zabezpečovanie účasti zodpovedných zamestnancov na školeniach organizovaných zo strany zriaďovateľa, resp. organizovaných inými odbornými inštitúciami realizovanými v nadväznosti na prijímanie a novelizáciu zákonov, ktoré sa týkajú verejnej správy.
Zodpovedný pracovník: vedúci jednotlivých oddelení, útvaru a úseku.
Termín: trvalý

3. Etika, protikorupčný program

- Etický kódex zamestnanca je súčasťou Pracovného poriadku SMOPaJ. (Dodatok k pracovnému poriadku č. 2).
Zodpovedný pracovník: pracovník kontroly
Termín: trvalý
- Pravidlá a postupy na oznamovanie podozrení z protispoločenskej činnosti, korupčného správania a porušovania etických zásad.
Zodpovedný pracovník: pracovník kontroly
Termín: trvalý
- Zavedenie a zverejnenie protikorupčného programu na webovom sídle SMOPaJ.
Zodpovedný: štatutár organizácie
Termín: trvalý

- Kontroly zamerané na indentifikované rizikové oblasti v organizácii.
Zodpovedný pracovník: pracovník kontroly
Termín: trvalý

Identifikované korupčné riziko neznamena, že už dochádza ku korupcii.

5. Závrečné ustanovenia

Protikorupčný program je otvorený dokument. Jednotlivé oddelenia a útvar navrhne zmeny a doplnenia jednotlivých opatrení, riešenie problémov a spôsoby eliminácie prekážok jeho realizácie. V záujme zvyšovanie účinnosti prevencie korupcie sa bude v prípade potreby aktualizovať so zreteľom na nové situácie, podmienky, príčiny a javy súvisiacimi priamo či nepriamo s korupciou a korupčnými rizikami.

V zmysle uznesenia vlády SR je protikorupčný program zverejnený na webovom sídle SMOPaJ.

Úlohy vyplývajúce z protikorupčného programu a jeho aktualizácia sa vyhodnocuje každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

V Liptovskom Mikuláši, 02.01.2020

doc. RNDr. Danka Šubová, CSc.
riaditeľka múzea